

Wertheim ameliyatı yapılan hastalarda kesi yerine bupivakain veya tramadol infiltrasyon analjezisinin postoperatif ağrı üzerine etkisi.

Yeliz Kılıç¹, Ayten Bilir¹

¹Anestezi ve Reanimasyon Ana Bilim Dalı, Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Eskişehir, Türkiye

GİRİŞ VE AMAÇ: Ameliyat sonrası dönemde gözlenen ağrılar kesi yeri ile bağlantılıdır ve yetersiz ağrı kontrolü uzamış yatış ve artmış maliyetler ile doğrudan ilişkilidir. Uzun etkili bir lokal anestetik ajan olan bupivakain, intrainsizyonel olarak kolaylıkla uygulanmakta ve ameliyat sonrası dönemde ağrıyı etkin olarak azaltmaktadır (1-3). Tramadol'un analjezik etkisi ise mü opioid reseptörlerinde agonizm, inhibitör ağrı yollarında noradrenalin ve hidroksitriptamin nörotransmitterlerinin geri alımının önlenmesi ve seratonin salınımı sağlama gibi üç farklı mekanizmaya dayanır. Bu çalışmada, Wertheim operasyonu (radikal histerektomi) yapılan hastalarda kesi yerine bupivakain veya tramadol infiltrasyon analjezisi uygulamasının postoperatif ağrı düzeyi üzerine etkisi karşılaştırıldı.

MATERYAL-METOT: Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde, Eylül 2017 ile Mart 2018 tarihleri arasında Wertheim operasyonu yapılan hastalar çalışmaya dahil edildi. Hastaların yaş, kilo, ASA skoru, cerrahi sonrası ilk analjezik gereksinimi zamanı, 24 saatlik analjezik tüketimi ve komplikasyonlar (bulantı, kusma, başağrısı, vb) kaydedildi. Hastalar, kesi yerine bupivakain (0.25%, 20 mL) veya tramadol (2 mg/kg, 20ml) infiltrasyon anestezi uygulanması açısından sınıflandırıldı ve postoperatif ağrı düzeyi ve diğer özellikler açısından karşılaştırıldı.

BULGULAR: Çalışmaya yaş ortalaması 55.5 (39-73) olan 36 kadın hasta dahil edildi. Girişim öncesi değerlendirmeye göre hastaların çoğu ASA 2 (%75) olarak sınıflandırıldı. Tüm hastalara göbek altı orta hat kesisi ile Wertheim operasyonu uygulandı. Cilt altına bupivakain ve tramadol infiltrasyon analjezisi sırasıyla 20 ve 16 hastaya uygulandı. İki hasta grubu yaş, kilo, ASA, anestezi uygulamaları (indüksiyon, idame ve reverse), cerrahi süresi ve anestezi süresi açısından benzerdi ($p>0.05$). Ardından grupların postoperatif visüel ağrı skorları (VAS) karşılaştırıldı. İki grup arasında 30. dakika VAS skoru ($p=0.132$) açısından fark saptanmazken 1. saat ($p=0.006$), 6. saat ($p=0.008$) ve 24. saat ($p=0.011$) VAS skorları arasında tramadol

grubu lehine anlamlı fark bulundu. Ayrıca, hastanın ilk ağrı kesici ihtiyacının olduğu saat ($p=0.002$) ve toplam kullanılan non-steroid ağrı kesici miktarı ($p= 0.012$) açısından da tramadol grubu istatistiksel olarak avantajlı olarak saptandı.

SONUÇLAR: Wertheim operasyonu uygulanan hastalarda kesi bölgesine lokal tramadol infiltrasyonu, postoperatif ağrının giderilmesinde daha iyi ağrı kontrolü ve düşük komplikasyon oranları ile etkili bir yöntemdir. Ayrıca, bu infiltrasyon anestezisi, bupivakain ile karşılaştırıldığında, daha az ağrı kesici ihtiyacı ile ilişkilidir. Son olarak, bu yöntemin etkinliğinin diğer cerrahi işlemlerde de gösterilmesi ile rutin kullanıma girebileceğini düşünmekteyiz.

Anahtar kelimeler: Bupivakain, intrainsizyonel infiltrasyon analjezisi, postoperatif analjezi, tramadol

- 1.Moiniche S, Mikkelsen S, Wetterslev J, Dahl JB. A qualitative systematic review of incisional local anaesthesia for postoperative pain relief after abdominal operations. Br J Anaesth 1998;81(3):377-83
- 2.Karabekir HS, Balcım C, Korkmaz S. Lomber disk hernilerinde yara yeri lokal anestezisinin postoperatif erken dönem yara yeri ağrısı üzerine etkinliği. Kocatepe Tıp Dergisi 2007;8(3):35-8
- 3.Altay N, Dölatan Ş, Uzunköy A. Laparoskopik kolesistektomilerde intraperitoneal ve insizyonel lokal anestezik uygulamasının postoperatif ağrı üzerine etkisi. Cerrahi Sanatlar Dergisi 2009;2(2):1-6

Tablo 1. Hastaların demografik ve klinik özellikleri

parametreler	n (%)
Yaş (yıl)	55.5±9.9 (39-73)
Kilo (kg)	72.2 ± 14.9 (47-112)
ASA	
ASA1	6 (%16.7)
ASA2	27 (%75)
ASA3	2 (%8.3)
İnfiltrasyon analjezisi	
Bupivakain (%0,25)	20 (%55.6)
Tramadol (2mg/kg)	16 (%44.4)
İndüksiyon	
Propofol+remifentanil+roküronyum	13 (%36.1)
Pentotal+remifentanil+roküronyum	23 (%63.9)
İdame anestezisi (sevofluran %2-3, %50 O ₂ /hava, 0.5 µg/kg/dk remifentanil)	36 (%100)
Yan etki	
yok	32 (%88.9)
Var*	4 (%11.1)
İşlem süresi (dakika)	112±35.2 (50-195)
Anestezi süresi (dakika)	119±35.6 (55-210)
Yan etki*	4 (%10)

kg: kilogram, dk: dakika, mg: miligram, * Üç hastada bulantı/kusma, bir hastada başağrısı

Tablo 2. Kesi yerine bupivakain veya tramadol infiltrasyon analjezisi uygulanan hastaların karşılaştırılması

parametreler	Bupivakain grubu (n=20)	Tramadol grubu (n=16)	p
Yaş (yıl)	57.4±10.4 (39-73)	52.2±8.4 (41-66)	0.172
Kilo (kg)	73.6±17.7 (47-112)	70.5±10.7 (50-90)	0.698
ASA			0.422
ASA1	3 (%15)	3 (%18.8)	
ASA2	14 (%70)	13 (%81.3)	
ASA3	3 (%15)	0	
İndüksiyon anestezi			0.067
Propofol+remifentanil+roküronyum	4 (%20)	9 (%56.3)	
Pentotal+remifentanil+roküronyum	16 (%80)	7 (%43.8)	
İşlem süresi (dk)	104.9±30.5 (50-150)	122.5±39.2 (60-195)	0.514
Anestezi süresi (dk)	111.2±30.4 (55-155)	129.9±39.6 (65-210)	0.374
VAS 30. dk	2.8±2.3 (0-8)	1.5±1.4 (0-4)	0.132
VAS 1. saat	4.6±2.6 (0-10)	2.4±1.6 (0-6)	0.006
VAS 6. saat	5±2.1 (0-8)	3.3±1.9 (0-8)	0.008
VAS 24. saat	4.7±2.1 (0-8)	2.9±1.5 (0-5)	0.011
İlk ağrı kesici ihtiyacı süresi (saat)	3.05±2.1 (1-8)	6±2.9 (1-14)	0.002
Toplam NSAİİ tüketimi (mg)	285±30.7 (225-300)	248±35.9 (225-300)	0.012
Yan etki	2 (%10)	2 (%12.5)	0.502

kg: kilogram, dk: dakika, mg: miligram

*** SBÜ 2. Anestezi Sempozyumunda sözlü olarak sunulmuştur